

POSITION PAPER

Aan: de vaste commissie Financiën van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Betreft: brief van de Nederlandse Vereniging van Banken over de digitale euro, november 2022

Kernboodschap

De Nederlandse Vereniging van Banken (NVB) is voorstander van innovatie en verbetering van de Europese betaalinfrastructuur. De NVB waardeert het onderzoek van De Nederlandsche Bank (DNB) en het Eurosysteem naar de mogelijke introductie van de digitale euro. Deze mogelijke introductie vraagt om een breed politiek en maatschappelijk debat, op basis van een goed onderbouwd inzicht in de potentieel fundamentele gevolgen voor het huidige geldstelsel.

De digitale euro kan een waardevolle toevoeging zijn op het bancaire stelsel en het betaallandschap, mits:

- De munt meerwaarde biedt aan Nederlandse consumenten en bedrijven.
- De munt bijdraagt aan versterking van de financiële stabiliteit.
- De munt een waardevolle toevoeging is op bestaande private betaalmiddelen.
- De kosten voor introductie en exploitatie worden gedragen door het Eurosysteem.

Voor een mogelijke invoering van de digitale euro dient de meerwaarde helder te zijn- ook voor het grote publiek dat er uiteindelijk gebruik van gaat maken. Een besluit tot daadwerkelijke introductie dient daarom pas te worden genomen aan het einde van de gehele onderzoeksfase, waarbij de bijdrage aan de belangrijkste beleidsdoelen kan worden beoordeeld. Op dit moment neemt het Eurosysteem echter al verstrekkende besluiten over de technische vormgeving van de digitale euro. Dit is volgens de NVB de verkeerde volgorde.

Een besluit om de digitale euro te introduceren, heeft potentieel verregaande impact op de kwaliteit en stabiliteit van het geldstelsel en het (Europese) betalingsverkeer. De impact van de digitale euro op het geldstelsel moet voor het finale besluit voldoende duidelijk zijn en daarom is meer onderzoek naar deze impact noodzakelijk. In het belang van de financiële stabiliteit en weerbaarheid van het bankwezen, dient de functie van een publieke digitale euro beperkt te worden tot betaalmiddel; het gebruik als spaar- of beleggingsmiddel moet worden vermeden.

In de huidige opzet heeft introductie van de digitale euro weinig meerwaarde voor Nederlandse consumenten en ondernemers ten opzichte van de huidige beschikbare betaalmiddelen. De toegankelijkheid van het betalingsverkeer in Nederland is erg hoog en er zijn goede private betaaloplossingen beschikbaar voor de voorgestelde toepassingen.

Introductie van de digitale euro vraagt significante investeringen van zowel banken als winkeliers, terwijl er nog geen duidelijkheid is over het verdienmodel. Als het Eurosysteem besluit tot introductie van een digitale euro, dan zouden de kosten daarvan moeten worden gedragen door het Eurosysteem.

Voor een goed onderbouwde besluitvorming is volgens NVB meer onderzoek nodig naar:

- Impact op het geldstelsel, de financiële stabiliteit en het (Europese) betalingsverkeer
- Voorwaarden voor het waarborgen van zowel privacy (AVG) als veiligheid (Wwft)
- Mogelijkheden voor een innovatieve digitale euro
- Mogelijk onbedoelde versterking van de rol van bigtechs in het betalingsverkeer
- Mogelijke vervolgstap naar een wholesale digitale euro

Inleiding

Uw Kamer debatteert op 23 november 2022 over de voortgang van de onderzoeksfase naar de digitale euro en de daarmee samenhangende ontwerpkeuzes. De NVB maakt graag van de gelegenheid gebruik om u in deze brief op de hoogte te stellen van onze appreciatie.

In de Kamerbrief over de ontwikkelingen van de digitale euro schrijft minister Kaag dat zij voorstander is van het verder onderzoeken van de potentie van de digitale euro en dat zij voordelen ziet van het uitgeven van een digitale munt door het Eurosysteem. Tegelijkertijd benadrukt de minister terecht dat nog niet alle effecten en risico's voor het financiële stelsel duidelijk zijn. De NVB deelt deze analyse van de minister. De introductie van de digitale euro is – afhankelijk van de vormgeving – een fundamentele wijziging van het monetaire stelsel in de Eurozone en vraagt gedegen en zorgvuldig onderzoek, voordat tot het besluit tot invoering kan worden overgegaan.

In deze brief delen wij onze zienswijze op de ontwikkeling van een digitale euro. In het eerste deel gaan wij in op de doelstellingen van de digitale euro. In het tweede deel delen wij onze bevindingen over de voorliggende ontwerpkeuzes. Daarbij merken we op dat op dit moment onvoldoende duidelijk is of besloten wordt tot introductie van de digitale euro, hoe een digitale euro wordt vormgegeven en welke beleidsdoelen de centrale bank precies wil bereiken. Tot op het laatste moment van de onderzoeksfase kunnen voorgaande ontwerpkeuzes en tussentijdse besluiten nog wijzigen. Dit maakt het heel moeilijk om een integraal oordeel te vellen over hoe 'de digitale euro' er uiteindelijk zal uitzien, en deze op haar merites te beoordelen. Onze beoordeling is daarom gebaseerd op de gefragmenteerde publieke informatie die gedeeld wordt met maatschappelijke partijen en op de Eurosysteem voortgangsrapportage van 29 september jl.

I. Doelen van een digitale euro

In onze eerdere brief aan uw Kamer van november 2021 gaven wij al aan dat voorafgaand aan het maken van ontwerpkeuzes, de doelstellingen van de digitale euro helder moeten zijn. Hoewel veel van de genoemde zorgen die beleidsmakers hebben begrijpelijk zijn, is de introductie van een digitale euro echter niet noodzakelijk de meest logische en beste oplossing voor deze zorgen.

Daarnaast zijn de verschillende beleidsdoelen sterk bepalend voor fundamentele keuzes in het ontwerp van de digitale euro. Afhankelijk van de doelstelling, kunnen die ontwerpkeuzes op gespannen voet met elkaar staan en zelfs tegenstrijdig zijn. Volgens de NVB zou eerst de waarom-vraag beantwoord moeten worden, voordat er designkeuzes worden gemaakt.

Groot vertrouwen in ons geldstelsel

De toegang tot contant geld (euromunten en -biljetten) is volgens het Eurosysteem noodzakelijk voor het vertrouwen in het geldstelsel, voor de financiële stabiliteit en de pariteit van commercieel bankgeld. Het Eurosysteem stelt daarmee het publieke monetaire anker van chartaal geld centraal bij het ontwerp van een digitale euro. Minister Kaag lijkt hierin de argumentatie van het Eurosysteem te volgen.

Zoals het Eurosysteem echter zelf ook concludeert, zal contant geld niet verdwijnen. Hoewel het gebruik van contant geld in Nederland en de Eurozone afneemt, stijgt het totale volume zelfs. Een digitale euro is naar onze mening daarom niet noodzakelijk om het vertrouwen in het geldstelsel op peil te houden. De grote mate van vertrouwen in het ons geldstelsel komt - naast de toegang tot chartaal geld - ook voort uit onder andere het toezicht op kredietinstellingen, het depositogarantiestelsel en aangehouden reserves.

Besluitvorming onvoldoende transparant en te eenzijdig

Een besluit om de digitale euro te introduceren, heeft verregaande impact op het geldstelsel, zoals de minister zelf ook concludeert. Een besluit tot daadwerkelijke introductie zou daarom pas aan het einde

van de onderzoeksfase genomen moeten worden, wanneer er een volledig beeld bestaat van een mogelijk en wenselijk ontwerp van de digitale euro voor de Nederlandse samenleving. Daarnaast dient de impact daarvan op het geldstelsel en het (Europese) betalingsverkeer voldoende duidelijk te zijn; dit in het belang van financiële stabiliteit. Een goed voorbeeld zijn de onderzoeken van de Zweedse Riksbank naar central bank digital currencies (CBDC's). Als voorlopers op het gebied van onderzoek naar CBDC, komen zij na jarenlange onderzoeken niet tot een eensluidend oordeel over de wenselijkheid van de introductie van de e-krona. Wij constateren echter dat tijdens de onderzoeksfase de keuze voor introductie al deels lijkt genomen. Ten onrechte ontstaat daarmee de indruk dat de besluitvorming nog slechts de ontwerpkeuzes betreffen, terwijl naar onze mening in deze fase ook onderzocht zou moeten worden in hoeverre de digitale euro tegemoet komt aan gestelde beleidsdoelen.

Op dit moment worden door het Eurosysteem al verstrekkende besluiten genomen over de uiteindelijke (technische) vormgeving van de digitale euro. Zowel de Europese Commissie, de Eurogroep als het Europees Parlement worden daarbij slechts geïnformeerd en/of geconsulteerd.¹ Hetzelfde geldt voor de belangrijkste maatschappelijke stakeholders, waarbij de door het Eurosysteem zelf samengestelde Market Advisory Group (MAG), de Euro Retail Payments Board (ERPB) en geselecteerde belanggroepen worden geïnformeerd en/of geconsulteerd. In haar non-paper van 9 september jl. roept de Nederlandse regering ons inziens terecht op om de betrokkenheid van de lidstaten te vergroten².

De NVB is van mening dat - gegeven het maatschappelijke belang van de digitale euro – er meer politiek en maatschappelijk debat noodzakelijk is, waarbij ook de betrokkenheid van maatschappelijke stakeholders wordt vergroot.

Digitale euro kan onbedoeld rol van bigtech in het betalingsverkeer versterken

Een andere doelstelling van de digitale euro is het ondervangen van de dreiging van zogenaamde private stablecoins, die aangeboden zouden kunnen worden door onder andere bigtech-platformbedrijven. Hiermee zou mogelijk de monetaire autonomie van het Eurosysteem onder druk kunnen komen te staan. Deze dreiging wordt al grotendeels ondervangen met de introductie van de Europese Markets in Crypto Assets Regulation (MiCA). Hierbij wordt voorkomen dat in euro gedomineerde stablecoins potentieel te groot worden.

Het uitgeven van een eigen private stablecoin is echter niet noodzakelijk voor verdere dominantie van bigtech-spelers in het betalingsverkeer. Het succes van hun betaalmiddelen wordt met name bepaald door de frictieloze en geïntegreerde betaalervaring die leidt tot een optimale klantervaring. Bigtechs zullen eenvoudig de digitale euro-wallet kunnen toevoegen aan bestaande diensten en hun positie op de betaalmarkt verder kunnen vergroten. In andere woorden: de introductie van de digitale euro zou potentieel juist grote (niet-Europese) platformbedrijven in de kaart kunnen spelen. De combinatie met de Europese digitale identity wallets kan zelfs ertoe leiden dat zij hun grip verder vergroten.

De NVB constateert ten eerste dat er een *tegenstelling* bestaat tussen de beleidsdoelen van de digitale euro en de huidige ontwerpkeuzes die worden gemaakt. En ten tweede: dat een maatschappelijk en een (Europees en nationaal) parlementair en publiek *debat essentieel* zijn voor een afgewogen besluit tot mogelijke introductie van de digitale euro.

¹ [Digital Euro project governance & stakeholder management](#)

² [Non-Paper by France, Germany, Italy, Spain and The Netherlands on a digital euro](#)

II. Ontwerpkeuzes van een digitale euro

Voorkom duplicatie van bestaande betaalrekeningen en sluit aan op de functie van contant geld

Een fundamentele keuze in het ontwerp van de digitale euro is de wijze waarop de consument (eindgebruiker) de beschikking heeft over zijn of haar tegoed. Hierbij kan gekozen worden tussen een account-based wallet (vergelijkbaar met bestaande private bankrekeningen) en een bearer-based wallet (vergelijkbaar met een betaalpas of een wallet in de smartphone; een soort 'chipknip 2.0'). In haar brief laat de minister de keuze aan het Eurosysteem, maar geeft zij vooralsnog een voorkeur aan voor een account-based wallet. Dit is ook in lijn met de eerste contouren zoals het Eurosysteem voorstelt.³

Daarnaast overweegt het Eurosysteem een overflow/waterfall-functionaliteit te introduceren, waarbij een digitale-euro-rekening wordt gekoppeld aan een reguliere betaalrekening. Dit veronderstelt per definitie dat klanten een betaalrekening hebben bij een commerciële bank, waar zij reeds kunnen beschikken over de betaalfunctionaliteit die de digitale euro grotendeels beoogt. De keuze voor een account-based digitale euro, al dan niet met een waterfall-functionaliteit, maakt dat de digitale euro grote gelijkenis zal vertonen met een reguliere private betaalrekening. Hierdoor dupliceert de digitale euro de bestaande betaalmogelijkheden en functionaliteit die betaalinstanties al decennia bieden, verdringt zij marktpartijen en kent de digitale euro weinig toegevoegde waarde voor Nederlandse consumenten. De toegankelijkheid tot betaalrekeningen en betaaldiensten bij consumenten is nu al zeer hoog, waarmee er een zeer beperkte meerwaarde is voor financiële inclusie.

Als de digitale euro vooral een alternatief voor contant geld moet zijn, dan ligt juist een bearer-based wallet meer voor de hand, waarmee eenvoudig en ook offline peer-to-peer (P2P) kan worden betaald. Dat wil zeggen dat mensen rechtstreeks onderlinge betalingen kunnen doen - zonder tussenkomst van een terminal. Offline betalingen zouden een wezenlijke bijdrage kunnen leveren aan de al beschikbare betaalmiddelen. Naar onze mening moet de focus van de digitale euro liggen op bestaande betaalscenario's waar nu contant geld wordt gebruikt. Dat zijn onderling betalen en betalen aan de toonbank. We ondersteunen dan ook de inzet van de minister voor het offline gebruik van de digitale euro.

Daarnaast kan een digitale euro innovatie stimuleren, door bijvoorbeeld programmeerbaarheid in de betaallaag te faciliteren. Opvallend is dat innovatieve toepassingen, zoals programmeerbaarheid in de betaallaag, vooralsnog worden uitgesloten door het Eurosysteem. Dit terwijl het innovatieve karakter van de digitale euro als een belangrijk argument wordt genoemd. Overigens is de wenselijkheid van deze programmeerbaarheid ook een politieke keuze. Als de digitale euro als alternatief naast contant geld komt te staan en wordt uitgegeven door het Eurosysteem, ligt het in de lijn der verwachting dat de digitale euro ook een wettig betaalmiddel wordt en door de overheid verplicht wordt geaccepteerd. Net als bij contant geld zou de acceptatie door bedrijven moeten geschieden op basis van vrijwilligheid.

De NVB is van mening dat een digitale euro in de eerste plaats zoveel mogelijk op contant geld moet lijken. Is de belangrijkste doelstelling een laagdrempelige toegang tot publiek geld, dan biedt een dergelijk design de meeste meerwaarde voor consumenten.

³ [ECB. Progress on the investigation phase of a digital euro](#)

1. Meer onderzoek nodig naar waarborgen voor de financiële stabiliteit

De belangrijkste randvoorwaarde voor de Nederlandse banken is dat financiële stabiliteit gewaarborgd blijft. Verkeerde designkeuzes van de digitale euro kunnen een serieus gevaar vormen voor de stabiliteit van het Europese financiële stelsel en bankwezen. In het slechtste geval wordt meer dan tien jaar werken aan de versterking van de stabiliteit van het bankwezen in een klap teniet gedaan. Het huidige onderzoek naar de daadwerkelijke impact die de digitale euro heeft op het geldstelsel, is slechts op zeer beperkte schaal gedaan en is heel theoretisch van aard. Doordat het daadwerkelijke design niet duidelijk is, kan op dit moment hierover ook geen duidelijkheid worden verkregen. Meer kwantitatief en kwalitatief onderzoek is daarom noodzakelijk, zowel door het Eurosysteem als DNB.

Het grootste gevaar is de mogelijkheid van acute en ongekend grote bank runs. Zelfs bij de algemeen zeer lage risico's van bestaande banktegoeden - door het bestaan van het depositogarantiestelsel en het bankresolutie raamwerk - kunnen particulieren en bedrijven in crisissituaties geneigd zijn hun geld onder grotere persoonlijke controle te brengen, door hun geld aan te houden in de vorm van chartaal geld of publieke digitale euro's. Hierbij kan de liquiditeitspositie van het bankwezen acuut en sterk verslechteren. Hoewel zulke bank runs ook mogelijk zijn in het huidige stelsel, worden hun snelheid en potentiële omvang sterk verhoogd door een publieke digitale euro. Het is paradoxaal, maar de centrale bank kan in crisistijd niet dienen als veilige haven dienen voor particulieren, juist om een verergering van de crisis op dat moment te voorkómen.

De functie van een publieke digitale euro moet om die reden dan ook beperkt worden tot betaalmiddel, en het gebruik als spaar- of beleggingsmiddel zou moeten worden vermeden. Het Eurosysteem kan dit realiseren door beperking van de totaal beschikbare hoeveelheid digitale euro. Bijvoorbeeld door deze te relateren aan de hoeveelheid contant geld in omloop. Daarnaast onderzoekt het Eurosysteem een limiet voor de hoeveelheid digitale euro die een persoon mag hebben en de mate waarin commercieel bankgeld kan worden omgewisseld in een publieke digitale euro. De NVB is van mening dat dit onvoldoende garanties biedt in tijden van crisis. Mechanismen moeten worden ingebouwd voor het weerstaan van politieke druk in crisistijd om de publieke digitale euro wél als veilige haven open te stellen, waardoor een bank run een extra impuls zou krijgen.

Daarnaast zou een publieke digitale euro voor het publiek een alternatief kunnen zijn voor de gewone betaal- en/of spaarrekening, die de basis vormt voor een belangrijke financieringsbron van banken. Het beperken of zelfs ontnemen van deze financieringsbron maakt banken afhankelijker van kapitaalmarkt-financiering. Dit kan de transformatiefunctie van banken bemoeilijken, met als gevolg verslechterde toegang tot kapitaal voor het Nederlandse bedrijfsleven. De impact die de digitale euro heeft op kredietverlening door banken, verdient nader onderzoek. Naast verminderde structurele beschikbaarheid van banktegoeden, kunnen deze tegoeden ook minder stabiel worden als gelden makkelijk in en uit de publieke digitale euro stromen. Dit stelt nog hogere eisen aan het liquiditeits- en balansmanagement van banken. De situatie kan zich voordoen dat banken als gevolg van de komst van de digitale euro problemen gaan ondervinden bij het voldoen aan de toezichteisen op het gebied van hun financiering, met name de Net Stable Funding Ratio (NSFR). Het beperken of volatieler maken van banktegoeden wordt door sommigen gezien als effectief middel om de bancaire kredietverlening te 'disciplineren'. Ongeacht of dit een wenselijk beleidsdoel is van de digitale euro, merken wij hierbij op dat dit een riskante en ook indirecte manier is om kredietverlening te sturen. Het monetaire beleidsinstrumentarium van de ECB beschikt over voldoende en betere middelen om de kredietverlening te sturen.

De NVB bepleit meer onderzoek naar de mogelijke impact op de financiële stabiliteit, naar de maatschappelijke impact door verminderde toegang tot kapitaal en de doorwerking op de weerbaarheid van banken op korte en (midden)lange termijn. De functie van een publieke digitale euro moet om die reden dan ook beperkt worden tot betaalmiddel, en het gebruik als spaar- of beleggingsmiddel moet worden vermeden.

2. Distributie van digitale euro door gereguleerde private partijen

De NVB steunt de minister in haar positie om de distributie en dienstverlening alleen toegankelijk te maken voor gereguleerde (private) intermediairs. De belangrijkste reden is dat centrale banken - in tegenstelling tot private intermediairs - niet toegerust zijn op interactie met grote hoeveelheden transacties en een grote diversiteit aan klanten. Daarbij dient innovatie te worden overgelaten aan marktpartijen. Ook is het niet logisch dat een centrale bank in directe concurrentie treedt met onder haar toezicht staande instellingen.

Distributie van geld en betaalmethoden naar eindgebruikers is complex, grootschalig en sterk gereguleerd. Dit is het expertisegebied van vergunninghoudende betaaldienstverleners, zoals banken. Digitale distributeurs zonder vergunning kunnen niet voldoen aan maatschappelijke waarborgen waar gereguleerde partijen aan gehouden zijn. Mochten overige partijen een rol willen spelen in de distributie van de digitale euro, dan zouden - net als bij bestaande betaalmiddelen - dezelfde waarborgen moeten gelden die al gelden voor banken en betaalinstanties.

Opvallend in de brief van de minister is het ontbreken van haar appreciatie van het beoogde verdienmodel - een belangrijk onderdeel van een toekomstig distributiemodel. De ECB voorziet (deels) kosteloos gebruik van de digitale euro voor consumenten. Dit betekent dat het Eurosysteem, de intermediairs en de retailers deze kosten zullen moeten dragen. De introductie van de digitale euro vraagt significante investeringen van intermediairs en retailers. Banken zullen digitale euro-wallets moeten ontwikkelen voor consumenten en bedrijven. Winkeliers zullen zowel in de fysieke als in de online omgeving hun betaalsystemen moeten aanpassen. Mocht het Eurosysteem besluiten tot introductie van een digitale euro, dan zouden de kosten daarvan ook in belangrijke mate door het Eurosysteem moeten worden gedragen.

De NVB is van mening dat het Eurosysteem de kosten voor de introductie van de digitale euro zou moeten dragen. Zeker waar de digitale euro zou leiden leidt tot inefficiënties door overlap met de bestaande betaalinstructuur. Marktverstoring dient tot een minimum te worden beperkt.

3. Beschikbaarheid van een digitale euro buiten de eurozone

De NVB steunt de keuze om bij de eventuele introductie van de digitale euro deze in eerste instantie beschikbaar te stellen voor gebruik binnen de eurozone. Daarnaast dienen het openen van een digitale eurorekening en het doen van onderlinge betalingen alleen toegankelijk te zijn voor EU-ingezetenen. Het gebruik van een digitale euro buiten de eurozone is zeer complex, kan leiden tot euroficatie van landen met een zwakke valuta en brengt niet in de laatste plaats nieuwe risico's met zich mee in het kader van anti-witwassen en anti-terrorrisicofinanciering (Wwft).

Voor cross-currency en internationale betalingen buiten de eurozone ligt de verdere ontwikkeling van een wholesale CBDC meer voor de hand. Hoewel het Eurosysteem en andere centrale banken momenteel ook onderzoek doen naar wholesale CBDC, ligt de focus bij het Eurosysteem nu vooral op retail CBDC. Een wholesale CBDC vraagt echter heel andere uitgangspunten en ontwerpkeuzes dan een retail CBDC zoals voorzien bij de digitale euro. Ook de Bank of International Settlement (BIS) concludeert in een recent working paper dat hiervoor nog veel aanvullend onderzoek nodig is, maar dat de digitale euro hiervan in het ontwerp wel al rekenschap moet geven⁴. Voor het versterken van de internationale rol van de (digitale) euro is het echter wenselijk dat het Eurosysteem gelijktijdig grootschalig onderzoek doet naar wholesale CBDC⁵.

⁴ [ECB. Towards the holy grail of cross-border payments, augustus 2022](#)

⁵ [NVB Whitepaper 1 "Waarom de wholesale digitale euro er zeker moet komen"](#)

Mocht worden besloten tot introductie van de digitale euro, dan dienen deze wallets alleen beschikbaar te komen voor EU-ingezetenen. Daarnaast bepleit de NVB meer onderzoek naar de wholesale digitale euro en wholesale CBDC.

4. Het stimuleren van innovatie en competitie

De bijdrage die de digitale euro kan leveren aan innovatie, noemt het Eurosysteem als aanvullend doel. De voorgestelde use cases zijn echter van beperkte meerwaarde. In Nederland zijn hiervoor in het algemeen al goede private betaalmethoden voorhanden. Toch zou de digitale euro, mits goed vormgegeven, innovatie in het betaallandschap kunnen brengen.⁶

De creatie van de digitale euro biedt ook mogelijkheden voor programmeerbaarheid. Dergelijke functionaliteit bestaat in het reguliere betalingsverkeer nog vrijwel niet en kan potentieel een belangrijke innovatie zijn. Daarbij is het belangrijk een onderscheid te maken over welke vorm van programmeerbaarheid wordt gesproken.

In het algemeen onderscheiden we twee vormen van programmeerbaarheid. Ten eerste programmeerbaarheid in de betaallaag (*programmable payments*). Dit maakt het mogelijk vooraf de condities te bepalen waarop automatisch een transactie plaatsvindt. Bijvoorbeeld als er voldaan is aan een contractuele verplichting (levering). Of als een andere – van tevoren bepaalde - gebeurtenis heeft plaatsgevonden. Een belangrijk aspect van zo'n contract is dat beide partijen hierover vooraf overeenstemming bereiken. Wel is de vraag naar zulke oplossingen vooralsnog klein. Ook zijn deze vooral relevant in een grootzakelijke context – waarin de retail digitale euro niet geschikt is.

Daarnaast kan ook de munt zelf geprogrammeerd worden in de valutalaag (*programmable money*). Daarbij kan gedacht worden aan bestedingsdoelen, zoals kinderopvang en zorg. Of aan een bepaalde houdbaarheid, bijvoorbeeld 'geld wordt over tijd minder waard', 'kent negatieve rente' of 'vervalt op datum x'. Deze laatste vorm van programmeerbaarheid vinden we vanuit maatschappelijk oogpunt zeer onwenselijk. Het zou de autonomie van burgers immers verregaand kunnen inperken. Dit vereist een breed politiek debat. Los daarvan zijn er nog tal van monetaire problemen die daarmee samenhangen (pariteit van de girale euro en de digitale euro). Ook hier realiseren we ons dat dit een politieke afweging is. De huidige inzet van het Nederlandse kabinet kan rekenen op onze volledige steun.

De introductie van de digitale euro moet voorzien in betaalinnovaties en kan deze ook versnellen. De NVB steunt de inzet van het kabinet om eventuele programmeerbaarheid geen onderdeel te maken van de valutalaag, maar alleen in de betaallaag mogelijk te maken.

5. Privacy & anonimiteit

Een belangrijke vraag is in hoeverre de toegang tot digitale euro-rekeningen en het gebruik van de digitale euro (transacties) anoniem kunnen/moeten zijn. In deze discussie lijkt er overeenstemming te zijn dat de reguliere KYC/AML-vereisten ook zouden moeten gelden voor de aanvraag van een digitale euro-rekening. Voor de naleving hun Wwft-taken kunnen intermediairs betaaltransacties monitoren. Wel wordt nader onderzocht of er voor kleine transacties anonimiteit mogelijk is. Dat laatste zou de inspanningen van banken in het bestrijden van terrorismefinanciering extreem lastig maken; zeker als er via de digitale weg anonieme cash-transacties mogelijk zijn tussen Europese ingezetenen, op Europese schaal.

⁶ [NVB Whitepaper 3 “Wat zijn de kansen voor innovatie in het betaallandschap”](#)

Het kabinet zet in op anonimiteit voor kleine transacties zonder inbreuk op wettelijke verplichtingen, in lijn met de motie-Alkaya/Heinen. Mocht de digitale euro vooral eigenschappen hebben van contant geld, dan lijkt een zekere anonimiteit bij kleine bedragen - en vooral bij peer-to-peerbetalingen - voor de hand te liggen. Deze anonimiteit mag evenwel onder geen beding de inspanningen van de bankensector op het vlak van AML/ATF in de weg staan. Bij introductie van dergelijke anonimiteit dient de sector te worden gevrijwaard van eventuele aansprakelijkheden.

Het ontwerp van de digitale euro moet het recht op privacy van gebruikers ondersteunen, zoals ook is vastgelegd in de AVG. Wel moeten betaaldata beschikbaar zijn voor de uitvoering van wettelijke taken van de banken, zodat het hun huidige inspanningen in anti-witwassen en bestrijden van terrorismefinanciering niet in de weg staat. Gebruik van data moet in lijn met de PSD2 beschikbaar zijn met toestemming van de klant voor innovatieve toepassingen.

6. Wettelijke impact van de digitale euro

Wetgeving voor de digitale euro zal bestaan uit een combinatie van Europees en nationaal recht. De Europese Commissie heeft aangekondigd om in het tweede kwartaal van 2023 te komen met een voorstel voor het noodzakelijke wettelijk kader voor de introductie van de digitale euro. Hoewel de Europese instellingen een leidende rol hebben bij het voorbereiden en vaststellen van de monetair-juridische wetgeving voor de digitale euro, is het onwenselijk om op nationaal niveau de Europese bevindingen af te wachten. Een compleet juridisch kader gaat verder dan alleen Europese wetgeving en omvat ook wetgeving waarbij de nationale wetgever leidend is. Dat geldt bijvoorbeeld voor de digitale euro naar Nederlands vermogensrecht.

De digitale euro is vooral gericht op betalingen door consumenten. Het ligt voor de hand dat de digitale euro leidt tot een wijziging van de Payment Services Directive (PSD2) en, als uitvloeisel daarvan, in Nederland een aanpassing van de Wet op het financieel toezicht (Wft) en Boek 7 van het Burgerlijk Wetboek (BW). Banken en andere betaaldienstverleners die betalingen in de digitale euro faciliteren, zullen aan deze voorschriften zijn onderworpen. De PSD2 stelt onder meer eisen aan het controleren van betaalopdrachten, het herstellen van onterechte transacties en de verdeling van aansprakelijkheid tussen de diverse schakels in de betaalketen. Het ligt voor de hand om deze regels ook van toepassing te verklaren op betalingen in digitale euro. Consumenten kunnen dan rekenen op een vergelijkbaar niveau van bescherming, ongeacht de keuze voor een girale betaling of een betaling in digitale euro.

Omdat de wetgeving voor de digitale euro zal bestaan uit een combinatie van Europees en nationaal recht, wordt ook van de Nederlandse wetgever een bijdrage verlangd. In het licht van de ambitieuze tijdlijnen en de termijn die de sector nodig zal hebben om zich voor te bereiden op de naleving van nieuwe wetgeving, is het wenselijk om op tijd te beginnen met de voorbereidingen van de Nederlandse 'Implementatiewet digitale euro'⁷.

In het licht van de ambitieuze tijdlijnen en de termijn die de sector minimaal nodig zal hebben om zich voor te bereiden op de naleving van nieuwe wetgeving, is het wenselijk om op tijd te beginnen met de voorbereidingen van de Nederlandse 'Implementatiewet digitale euro'.

⁷ [NVB Whitepaper "Het belang van een duidelijk wettelijk kader voor een digitale euro"](#)

Conclusie

Een besluit om de digitale euro te introduceren, heeft potentieel verregaande impact op het bancaire stelsel en het betalingsverkeer. Een besluit tot daadwerkelijke introductie dient daarom pas te worden genomen aan het einde van de hele onderzoeksfase en na een breed politiek debat, waarbij de bijdrage aan de beleidsdoelen alsook de impact op financiële stabiliteit kan worden beoordeeld.

De NVB is van mening dat, gegeven het maatschappelijke belang van de digitale euro, meer politiek en maatschappelijk debat noodzakelijk is, waarbij ook de betrokkenheid van maatschappelijke stakeholders wordt vergroot.

Contactinformatie

Jim Verhoef - PA NVB

M 06-13383090

E verhoef@nvb.nl

I www.nvb.nl